
Klimaendringer og helse

TIDLIGERE I TIDSSKRIFTET

JULIE DIDRIKSEN

julie.didriksen@tidsskriftet.no

Tidsskriftet

I Tidsskriftet nr. 17/2011 skrev Gunnar Kvåle og medarbeidere en artikkel om vår tids største helsetrussel, nemlig klimaendringene. Du finner hele artikkelen og litteraturlista her, under følger et utdrag (Tidsskr Nor Legeforen 2011; 131: 1670–2).

Oversvømmelse ved Don Mueang Airport, Thailand, 2011. Foto: Jackiso/iStock

Klimaendringer – vår tids største helsetrussel

Gunnar Kvåle, Lars Thore Fadnes, Morten Tryland, Lasse Pihlstrøm

Klimaendringene utgjør en alvorlig helsetrussel. Det er fortsatt mulig å redusere skadene på liv og helse dersom verdenssamfunnet samler seg om effektive tiltak slik at CO₂-utslippene reduseres raskt og betydelig. Mange av tiltakene vil være helsefremmende for den enkelte, som å velge sykkel og grønnsaker fremfor bil og kjøtt. Nødvendige klimatiltak vil derfor oppfylle både miljø- og helsemål. Helseaspektet bør tillegges større vekt når nasjonal og internasjonal politikk for å bekjempe klimaendringer skal begrunnes, utformes og gjennomføres. (...)

Global oppvarming påvirker helse direkte og indirekte gjennom en rekke sammensatte årsaksforhold, der mange faktorer bidrar i en kompleks helhet. Forfatterne bak en oversiktsartikkel i *The Lancet* (5) omtaler i detalj ulike helsekonsekvenser. De viktigste omtales summarisk i ramme 1 (5–11).

Ramme 1 Sentrale sammenhenger mellom klima og helse (5)

Endret sykdomsmønster

Endringer i nedbørsforhold og temperatur vil påvirke vektorpopulasjoner og få betydning for spredning av vektorbårne infeksjoner og zoonoser, også i nordlige områder (6, 7). Det forventes at større befolkningsgrupper vil være utsatt for dengue, flåttbåren encefalitt, malaria, pest (*Yersinia pestis*) og schistosomiasis (5–7). Siden mange andre forhold også påvirker sykdomshyppigheten, er det vanskelig å forutsi hvor store endringer som kan forventes.

«Det forventes at større befolkningsgrupper vil være utsatt for dengue, flåttbåren encefalitt, malaria, pest og schistosomiasis»

Matsikkerhet

Klimamodeller viser stor sannsynlighet for alvorlig tørke i løpet av det 21. århundret over det meste av Afrika, i Sør-Europa, Midtøsten, USA og Sørøst-Asia (8). Sammen med en global temperaturøkning medfører dette dårlige utsikter for jordbruk og matsikkerhet i mange områder, særlig i deler av Afrika og Asia, der det alt i dag er stor risiko for hungersnød.

Vann, bolig og sanitære forhold

Klimaendringer vil påvirke vanntilgang og sanitære forhold, med økt risiko for diaré og smittsomme sykdommer som følge (9). Parallelt med forventede klimaendringer foregår også en global urbanisering, og stadig voksende befolkningsgrupper som bor tett i fattige byområder, vil være spesielt sårbare for denne typen helsetrusler.

«Det er en reell fare for at nærmere 200 millioner mennesker må flytte fra kystnære områder»

Ekstremvær

Flom, tørke, storm og hetebølger forventes å øke i omfang i årene som kommer, med store helseskader som en direkte effekt. Slike hendelser medfører også langvarig økt sykdomsrisiko gjennom ødeleggelse av boliger, infrastruktur, vann- og matressurser. Temperaturøkningen gir økt risiko for hetslag, og heteplager ved fysisk aktivitet kan gi store arbeidsmedisinske konsekvenser (10).

Befolkningsvekst og migrasjon

Et økende antall klimaflyktninger kan bli en av de mest dramatiske konsekvensene av klimaendringene. Det er en reell fare for at nærmere 200 millioner mennesker må flytte fra kystnære områder (11). Samvirkning mellom befolkningsvekst, migrasjon og klimaendring vil gjensidig forsterke problemer knyttet til matforsyning, boforhold og tilgang på ferskvann.

Publisert: 23. oktober 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0629

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. februar 2026.